

Motion till riksdagen 2007/08:Ub304

av Karin Granbom (fp)

Ett flexiblere studiemedelssystem

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att möjliggöra för studenter att få studiemedel för kurser utomlands som är kortare än 13 veckor.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om översyn av kraven för inresande studenter.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillåta studenter att få studiemedel för språkresor i europeiska språk även om kursen ges utanför Europa.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att möjliggöra för studenter på högskola eller i annan eftergymnasial utbildning att beviljas studiebidrag under 240 veckor och studielån under 240 veckor.

Studiemedel även för utlandsstudier kortare än 13 veckor

Studier utomlands är ett sätt att få en ökad förståelse och kunskap om andra länder och sitt eget, få kännedom om olika kulturer och inhämta språkkunskaper. I en allt mer globaliserad värld är detta än mer centralt. Ändå ser man att antalet svenska studenter som studerar utomlands minskar (Rapport 2007:9 Studentmobilitet av Högskoleverket). Enligt Högskoleverket är det de som på egen hand tar sig an utlandsstudier som minskar. Detta beror främst på att färre läser kortare förberedande språkkurser. Bland studenter som är äldre är utlandsstudier mycket ovanligare än bland yngre. Samtidigt ser vi att allt fler studenter är äldre.

Idag måste en student läsa kurser utomlands om minst 13 veckor i streck för att få studiemedel. För att få tillgång till studiemedel för studier i Sverige räcker det att utbildningen omfattar minst 3 veckor. Vissa vill kanske inte

Fel! Okänt namn på

tillbringa en hel termin utomlands, men eventuellt en kortare period. Bland äldre studenter är det än mer troligt att det är på detta vis.

Ett sätt att främja utlandserfarenhet skulle vara att även kurser kortare än 13 veckor ska kunna ge rätt till studiemedel. Detta skulle ge möjlighet för fler att kunna nyttja t.ex. sommaruppehåll i studier för studier utomlands och också öka möjligheten att följa enskilda kurser utomlands under terminen. För förvärvsarbete skulle detta förslag underlätta studier utomlands under t.ex. semester.

Mot denna bakgrund föreslår jag att studiemedelssystemet ändras för att underlätta för studenter att tillbringa en tid utomlands på så sätt att det är möjligt att få studiemedel för kurser utomlands även om studieperioden är kortare än 13 veckor.

Se över krav för inresande studenter

När det gäller andelen studenter som kommer till Sverige har antalet inresande studenter ökat varje år alltsedan mitten av nittiotalet. Detta betyder också att dessa studenter utgör en allt större andel av samtliga studenter. Av dem som studerade på egen hand (dvs. inte inom ett utbytesprogram) i Sverige, och som det finns landuppgifter om, kom närmare hälften från Europa och drygt var tredje från Asien. De enskilt största länderna är Finland, Indien, Kina, Norge och Pakistan. Från dessa fem länder kom 42 procent av dem som studerade på egen hand i Sverige. Särskilt stor har ökningen varit från Indien, som numera är det näst största landet. Därifrån kom nästan 900 studenter 2004/05.

I Sverige är högre utbildning gratis för studenter, till skillnad från i många andra länder. Samtidigt kostar förstås varje utbildningsplats pengar för skattebetalarna. Tittar man på inresande ser man att många studenter kommer till Sverige utan att ingå i ett utbytesprogram. Exempelvis studerade ca 3 500 studenter från Asien i Sverige läsåret 2004/05, men enbart 500 av dem kom inom ett utbytesprogram.

Det är positivt att många uppfattar Sverige och svenska lärosäten som attraktiva. Samtidigt är det rimligt att tillse att högre utbildning bekostas av svenska skattebetalare i allt högre utsträckning inte nyttjas av utländska studenter utan motprestation. Denna motprestation kan vara att ingå i ett utbytesprogram med en svensk student, att betala en avgift eller att stanna och arbeta i Sverige under en viss tid. I detta sammanhang vill jag nämna att möjligheten för inresande studenter att stanna för att arbeta i Sverige efter studierna snarast bör utökas.

Mot denna bakgrund bör regeringen få i uppgift att i motionens anda se över kraven för inresande studenter och återkomma till riksdagen.

Skippa närhetsprincipen vid språkstudier

Idag finns det en regel som anger att en student som vill studera ett europeiskt språk utomlands måste studera detta språk i Europa. Denna regel anser jag vara onödig och begränsande. Studenten bör själv kunna välja vilken accent och kultur han eller hon vill lära sig. Vill man läsa spanska ska man utöver Spanien alltså kunna åka även till exempelvis Argentina eller Chile.

För att kostnaderna inte ska bli höga är det rimligt att ställa upp ett maxbelopp för uppehälle och resa. Inte sällan kan resan till en annan världsdel uppvägas mot att uppehållet är mindre kostsamt än i Europa. Skulle den totala kostnaden bli högre för att kursen bedrivs långt bort bör det vara upp till studenten själv att finansiera det som övergår maxbeloppet.

Separera studiebidrag och studielån

Studiemedel består av en lånedel och en bidragsdel. Den längsta tid en student kan få studiemedel är begränsad till ett visst antal veckor per utbildningsnivå. Längsta tid för rätt till studiemedel för högskoleutbildning och annan eftergymnasial utbildning är 240 veckor. Oavsett om en person enbart tar lån eller bidrag är det totalt 240 veckor som gäller.

Under perioder av studietiden vill vissa studenter enbart ta emot bidraget och samtidigt jobba eller på annat sätt finansiera sitt uppehåll, t.ex. genom att bo hos föräldrar eller med en närstående. Under denna tid är studenten berättigad till lån, men kan alltså välja bort detta för att inte öka sina skulder. Möjligheten att ta dessa lån kan inte skjutas framåt. Idag tvingas istället studenter att ta lånen samtidigt som bidraget och spara lånen på eget konto för att ha tillgång till pengarna om de eventuellt skulle behövas längre fram.

Vid långa utbildningar, t.ex. läkarprogram på 5 ½ år, har vissa svårt att få studiemedlen att räcka till. Att kunna ha kvar några veckors lån och kunna använda dem för finansiering längre fram kan vara en trygghet och underlätta för studenten att få livet att gå ihop, med studier och eventuellt arbete som finansiering.

Det är viktigt att komma ihåg att studielån är ett lån som ska återbetalas av studenten. Att alla studenter har rätt till samma lånesumma oavsett när studenten fick studiebidrag vore rimligt. Mot denna bakgrund föreslår jag att maxgränsen 240 veckor för studiemedel under högskoletiden tas bort, och att högskolestuderande istället har rätt att beviljas bidrag under maximalt 240 veckor och lån under maximalt 240 veckor.

Stockholm den 1 oktober 2007

Karin Granbom (fp)